

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

انٹری ہستہ ای
از محمد خاں فقہ امامیہ

مؤلف:

محمد جواد حیدریان دولت آبادی

انتشارات چتر دانش

سرشناسه : حیدریان دولت‌آبادی، محمدجواد، ۱۳۷۷-
 عنوان و نام پدیدآور : انرژی هسته‌ای از منظر فقه امامیه/ مؤلف محمدجواد
 حیدریان دولت‌آبادی.
 مشخصات نشر : تهران: چتر دانش، ۱۳۹۸.
 مشخصات ظاهری : ۲۱۸ص.
 شاب : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۲۲-۰۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتابنامه.
 یادداشت : نمایه.
 موضوع : انرژی اتمی (فقه)
 موضوع : *Nuclear energy (Islamic
 موضوع : انرژی اتمی -- کاربردهای صنعتی
 موضوع : Nuclear energy -- Industrial applications
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۸/۳۲۲:۶۰۰/۴۱۰
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۷۹
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۲۷۲۱۷

نام کتاب : انرژی هسته‌ای از منظر فقه امامیه
 ناشر : چتر دانش
 مؤلف : محمدجواد حیدریان دولت‌آبادی.
 نوبت و سال چاپ : اول - ۱۳۹۸
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۳۲۲-۰۰
 قیمت : ۲۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمیری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست

فصل اول: کلیات.....	۱۲
۱-۱- تعریف انرژی هسته‌ای.....	۱۳
۲-۱- تاریخچه انرژی هسته‌ای در جهان.....	۱۴
۳-۱- تا، بخچه انرژی هسته‌ای در ایران.....	۱۶
۴- اهمیت انرژی هسته‌ای و ملاحظات اقتصادی و اجتماعی و زیست‌محیط.....	۲۳
فصل دوم: کاربردهای انرژی هسته‌ای و الزامات فقهی آن.....	۳۰
۱-۲- کاربرد انرژی هسته‌ای در تولید پاک برق.....	۳۱
۲-۱-۲- در بخش پرسک و بهداشتی.....	۳۳
۳-۱-۲- گامانایف (تیغ گاد).....	۳۶
۴-۱-۲- در بخش دام‌پزشکی و دام‌پروری.....	۳۸
۵-۱-۲- در بخش کشاورزی.....	۳۸
۶-۱-۲- در مدیریت منابع آب.....	۴۴
۷-۱-۲- در بخش صنعت.....	۴۴
۸-۱-۲- در شناسایی مین‌های ضد نفر.....	۴۸
۲-۲- ملزومات فقهی به کارگیری از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای در زمینه‌های گوناگون.....	۴۸
۱-۲-۲- قاعده اتلاف.....	۱۶
۲-۲-۲- مستندات قاعده.....	۲۰
۳-۲-۲- نقش قاعده اتلاف در مسئولیت مدنی ناشی از انواع استفاده انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای.....	۵۷
۴-۲-۲- قاعده تسبیب.....	۶۲

فصل سوم: ادله فقهی جواز تولید و به کارگیری انرژی صلح آمیز

هسته‌ای..... ۶۷

۳-۱- بخش اول : قاعده نفی سبیل ۶۷

۳-۱-۱- پیشینه قاعده نفی سبیل ۶۸

۳-۱-۲- طرح مسئله ۶۸

۳-۱-۳- تعریف قاعده نفی سبیل ۷۰

۳-۱-۴- دلایل اثباتی قاعده نفی سبیل ۷۱

۳-۱-۵- فادایه نفی سبیل ۷۴

۳-۱-۶- میثه زمانی نفی سبیل ۸۲

۳-۱-۷- مناسبت قاعده نفی سبیل ۸۲

۳-۲- بخش دوم : قاعده مقدمه واجب ۸۷

۳-۲-۱- پیشینه تاریخی «سَدْمَةُ وَاجِب» در فقه اسلامی ۸۷

۳-۲-۲- تحریر محل نزاع ۹۱

۳-۲-۳- نظریات فقها در مورد «سَدْمَةُ وَاجِب» ۹۳

۳-۲-۳-۱- دیدگاه شیخ مفید در مورد وجوب مقدمه واجب ۹۵

۳-۲-۳-۲- دیدگاه شیخ طوسی در مورد وجوب مقدمه واجب ۹۵

۳-۲-۳-۳- دیدگاه محقق حلی در مورد وجوب مقدمه واجب ۹۶

۳-۲-۳-۴- دیدگاه شهید اول در مورد وجوب مقدمه واجب ۹۷

۳-۲-۳-۵- دیدگاه بحرانی و وحید بهبهانی در مورد وجوب مقدمه واجب ۹۸

۳-۲-۴- جایگاه عملی مسئله مقدمه واجب در فقه ۹۹

۳-۲-۵- برخی از ثمرات عملی بحث مقدمه واجب ۱۰۴

۳-۲-۶- ادله قول بوجوب مقدمه ۱۰۶

۳-۲-۷- دلیل قائلین بعدم وجوب مقدمه ۱۰۸

۳-۲-۸- نقش قاعده وجوب مقدمه واجب در تولید انرژی هسته‌ای ۱۰۹

۳-۳- بخش سوم ۱۱۰

۳-۳-۱- چستی مصلحت ۱۱۲

۱۱۵	۲-۳-۳- شاخص های معنایی مصلحت
۱۱۶	۳-۳-۳- موضوع قاعده مصلحت
۱۱۸	۴-۳-۳- مصلحت و پایه های فقهی آن
۱۲۰	۵-۳-۳- ولی فقیه، مرجع تشخیص مصلحت
۱۲۳	۶-۳-۳- جایگاه مصلحت در فقه شیعه
۱۲۴	۳-۳-۳- بررسی برخی روش ها و راهکارهای تشخیص مصلحت
۱۲۵	۱-۷-۲- شاخص اول: مصلحت مفهومی برابر با منفعت
۱۲۶	۱-۷-۳- شاخص دوم: ضرورت تعیین کننده مصلحت
۱۲۸	۲-۷-۳- شاخص سوم: دامنه شمول کمی تعیین کننده مصلحت
۱۳۰	۴-۷-۳- شاخص چهارم: دامنه تأثیر کیفی مصلحت
۱۳۳	۵-۷-۳- شاخص پنجم: مدت زمان صرف شده برای ایجاد اثر در تأمین مصلحت
۱۳۱	۶-۷-۳- شاخص ششم: مدت زمان غناء اثر
۱۳۲	۷-۷-۳- شاخص هفتم: هماهنگی تحت برگزیده با اهداف و مقاصد شارع
۱۳۴	۸-۷-۳- شاخص هشتم: رعایت قانون اهم بر مهم
۱۳۸	۸-۳-۳- شاخص پیشنهادی برای تشخیص مصلحت
۱۴۱	۹-۳-۳- گزیده ای از بیانات مقام معظم رهبری درباره تشخیص مصلحت در موضوع دستیابی و تولید انرژی صلح آمیز هسته ای
۱۴۱	۱۰-۳-۳- تأثیر قاعده مصلحت در تولید و به کارگیری انرژی صلح آمیز هسته ای

فصل چهارم: مبانی فقهی ممنوعیت استفاده از سلاح هسته ای..... ۱۴۵

۱۴۵	۱-۴- مقدمه
۱۴۶	۲-۴- قاعده وزر (اصل شخصی بودن مجازات)
۱۵۱	۳-۴- برخی نمونه های کاربردی قاعده ی وزر در فقه

- ۴-۴- اصل وفای به عهد..... ۱۵۴
- ۴-۴-۱- پایبندی رسول الله به عهد با کفار قریش در قضیه ابوجندل..... ۱۵۵
- ۴-۴-۲- وفاداری به پیمان در سیره امیرمؤمنان (علیه السلام)..... ۱۵۶
- ۴-۴-۵- رعایت اصول اخلاقی در جنگ..... ۱۵۷
- ۴-۴-۶- برخورد مناسب با مجروحان..... ۱۵۸
- ۴-۴-۸- نهی از مثله کردن..... ۱۵۹
- ۴-۴-۹- آغازگر جنگ نبودن و نهی از کشتن دشمن در حال فرار از جنگ..... ۱۵۹
- ۴-۴-۱۰- سنن و عادت غدیر..... ۱۶۲
- ۴-۴-۱۱- اصل عدم تحمیل دین اسلام به پیروان دیگر مذاهب..... ۱۶۲
- ۴-۴-۱۱-۱- عده لازم..... ۱۶۳
- ۴-۴-۱۲- بی‌ان بود جنگ - مخاصمه بر ادای امانات در سیره پیامبر (صلی الله علیه و آله)..... ۱۶۶
- ۴-۴-۱۳- حرام بودن به کارگیری سم در جنگ..... ۱۶۸
- ۴-۴-۱۴- منع استفاده از جنگ افزارهای آتش‌زا در جنگ..... ۱۷۴
- ۴-۴-۱۴-۱- نظر فقها در مورد سلاح‌های آتش‌زا..... ۱۷۵
- ۴-۴-۱۵- قاعده حرمت ترور..... ۱۷۶
- ۴-۴-۱۶- ممنوعیت اغتیال و غیله..... ۱۸۲
- ۴-۴-۱۷- حرام بودن تعدی..... ۱۸۳
- ۴-۴-۱۸- قاعده وجوب دفع ضرر محتمل..... ۱۸۹

- نتیجه‌گیری..... ۱۹۱
- منابع و مآخذ..... ۱۹۳
- نمایه اشخاص..... ۲۱۱
- نمایه آیات..... ۲۱۷

چکیده

انرژی هسته‌ای یکی از انرژی‌های نو ظهوری است که کاربردهای اساسی اش، آن را در زمره علوم راهبردی قرار داده و کشورهای پیشرفته جهان را به استفاده از آن ملزم ساخته است. در مقابل، ضررهای احتمالی انواع بهره‌وری انرژی هسته‌ای و خسارات ناشی از آن، یکی از معضلات جوامع صحنه‌ای است که با توجه به لزوم جبران هر نوع ضرر در نظامهای حقوقی، بحث از مسئولیت مدنی ناشی از خسارات احتمالی آن، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در حقوق اسلام نیز، اصول و قواعد کلی درباره مسئولیت مدنی وجود دارد که در چارچوب قواعدی چون اتلاف، تسبیب، لاضرر و... تجلی یافته است.

از سوی دیگر به عنوان مبانی فقهی نواز تولید و بهره‌برداری از انرژی صلح آمیز هسته‌ای، قاعده‌ی نفی سبب و نفی سلطه کفار بر مسلمانان را می‌توان نام برد، که نه تنها در حقوق فردی بلکه در حقوق بین الملل و روابط سیاسی با دیگر کشورهای جهان نیز نام است لذا قاعده عزت آفرین نفی سبیل، مسلمانان را به تلاش گسترده برای کسب این فناوری ملزم می‌کند.

همچنین یکی از امور واجب بر عهده دولتها، تلاش همه جانبه برای تامین رفاه و آسایش مردم است. این مهم در هر زمانی، بسته به شرایط موجود در آن عصر، متفاوت می‌باشد. تامین انرژی مورد نیاز مردم، یکی از مهمترین شاخص‌های رفاه اجتماعی در عصر کنونی است. با توجه به کمبود سوخت‌های فسیلی، باید به دنبال جایگزینی برای این منبع مهم تولید انرژی بود. یکی از بهترین و پاکترین جایگزین‌های سوخت فسیلی،

انرژی حاصل از فرآیند سوخت هسته‌ای است. بنابراین بر حاکم اسلامی از باب مقدمه واجب، عقلاً و شرعاً واجب است که از انرژی هسته‌ای برای تولید برق، فناوری‌های پزشکی، کشاورزی و دیگر کاربردهای آن در جهت تامین رفاه و آسایش امت اسلامی بهره گیرد.

یکی دیگر از قواعد مهم فقه اسلام در حل معضلات اساسی مردم قاعده هجده است. مطابق این قاعده، مرجع تشخیص مصلحت جامعه اسلامی، حاکم صلاحیت دار است و تبعیت از او بر همه امت واجب است. از این رو، در موضوع دستیابی به فناوری صلح آمیز هسته‌ای تصمیم ولی فقیه جامع الشرایط مزمع اتباع است.

از نظر اسلام، انسان، محب کرامت و احترام است. توجه به آموزه‌های بشر دوستانه، گویای این سار دوستی اسلام است. آموزه‌هایی چون نهی از آغازگری جنگ، منع کشتن دشمن در حال فرار، مصون بودن زنان و کودکان و سالخورده‌گان در جنگ، وفاداری به پیمان‌های منعقد، حرمت به کارگیری سلاح‌های آتش‌زا و ممنوعیت استفاده از سم در جنگ‌ها، به عنوان سلاجنی با قابلیت کشتار جمعی، منتهی دال بر آن است که اسلام تولید و استفاده از هرگونه سلاح کشتار جمعی را حرام می‌داند.